

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Навчально-науковий інститут мистецтв
Кафедра методики викладання образотворчого і декоративно-
прикладного мистецтва та дизайну

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА КОМПОЗИЦІЇ В ОБРАЗОТВОРЧОМУ,
ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОМУ МИСТЕЦТВІ ТА ДИЗАЙНІ**

Освітня програма Середня освіта (Образотворче мистецтво)
Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними
спеціальностями) Спеціалізація 014.12 Образотворче мистецтво
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “10” 09 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Теорія і практика композиції в образотворчому і декоративно-прикладному мистецтві та дизайні
Викладач (-і)	Сем'яник Оксана Володимирівна Стефанишин Лідія Романівна
Контактний телефон викладача	(0342) 523429
E-mail викладача	oksana.semianyk@pnu.edu.ua lidia.stefanyshyn@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Денна, заочна
Обсяг дисципліни	90 год., 3 кредити
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?
Консультації	Консультації до самостійної роботи проводяться на лекційних, практичних заняттях та дистанційно.
2. Анотація до курсу	
<p>Зміст навчання дисципліни «Теорія і практика композиції в образотворчому і декоративно-прикладному мистецтві та дизайні» забезпечується освітньою програмою підготовки фахівців IV рівня акредитації, «магістр» за спеціальністю 014. 12 - Середня освіта. "Образотворче мистецтво" та передбачає кваліфікацію Вчитель образотворчого мистецтва та художньої культури. Викладач дисциплін художньо-естетичного циклу. Керівник студій (гуртків) за видами мистецтва та художньої творчості.</p> <p>Дисципліна «Теорія і практика композиції в образотворчому і декоративно-прикладному мистецтві та дизайні» у навчальному плані належить до циклу дисциплін професійної підготовки обов'язкова дисципліна і має вагомий освітньо-виховний вплив на становлення особистості вчителя образотворчого мистецтва та розвиток його креативних здібностей.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою курсу є базова підготовка майбутнього спеціаліста до теоретичного та практичного застосування знань з предмету «теорія і практика композиції в образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та дизайну», розвиток творчого потенціалу шляхом засвоєння і практичного закріплення основних законів, засобів та закономірностей композиційної організації форми для вирішення професійних завдань.</p> <p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - засвоєння теоретичних основ та методології курсу «Теорія і практика композиції в образотворчому і декоративно-прикладному мистецтві та дизайні»; - опанування загальних засобів, категорій композиції; - вивчення основних понять з «Теорії і практики композиції в образотворчому і декоративно-прикладному мистецтві та дизайні»; - встановлення доцільності застосування прийомів композиції і можливостей їх адаптації і трансформації відповідно до змісту на основі знань про композицію; <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основи теорії і практики композиції, значення композиції в образотворчому, декоративно-прикладному мистецтві та дизайні; - специфіку компоновання окремих предметів та елементів в цілу композиційну структуру з урахуванням пластичних, формальних і колористичних особливостей. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знайти точку і рівень зору, вдало розмістити зображення на форматі, враховуючи перспективні і кольорові рішення; - визначити матеріал для композиційного вирішення певного виробу декоративно-прикладного мистецтва; - композиційно організувати предметне середовище із врахуванням формально-композиційних 	

ВИМОГ.

4. Результати навчання (компетентності)

ЗК 1. Здатність до узагальнень, абстрактного мислення, поєднання аналізу та синтезу для розуміння процесів та явищ в освітній галузі.

ЗК 6. Здатність до критичного аналізу і оцінки сучасних мистецьких та педагогічних явищ, продукування нових ідей в процесі вирішення практичних завдань, комплексних та інноваційних проблем.

ЗК 7. Готовність на основі самопізнання формувати власний індивідуальний стиль науково-педагогічної та художньо-творчої діяльності та професійного спілкування, здатність до самовдосконалення та самовиховання.

ФК 5. Здатність формувати в учнів і ЗВО уміння користуватися мовою образотворчого мистецтва, виконувати передбачені навчальними програмами завдання.

ФК 8. Здатність до розкриття ідеї та сюжету художнього твору засобами різноманітних мистецьких технік у різних видах та жанрах образотворчого мистецтва.

ФК 9. Здатність до творчості за законами краси, образного сприйняття та аналізу навколишнього; самовдосконалення творчих здібностей, естетичного смаку, естетичних потреб.

ФК 10. Здатність відображати статичні та динамічні моделі у тримірних композиціях із застосуванням традиційних і нетрадиційних матеріалів, у різноманітних жанрах; здатність до використання практичних навичок гармонійного композиційного розміщення зображення, конструктивної побудови форми у просторі.

ПРН 4. Знання основних закономірностей розвитку сучасного українського та зарубіжного образотворчого мистецтва, основних проблем, різних наукових поглядів на його становлення та розвиток, концепції художнього образу в українському та зарубіжному мистецтвознавстві.

ПРН 8. Уміти використовувати у творах декоративно-прикладного мистецтва семантичні, а також композиційні засоби, колористичні, технологічні елементи. Володіти різними техніками та технологіями роботи у відповідних видах мистецтва.

ПРН 7. Досконале володіння засобами художньої виразності, різноманітними графічними та живописними техніками, вмінням їх використовувати в створенні художнього образу.

ПРН 15. Критичний аналіз та оцінка сучасних мистецьких та педагогічних явищ, продукування нових ідей в процесі вирішення практичних завдань, комплексних та інноваційних проблем.

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	6
семінарські заняття/ <u>практичні</u> / лабораторні	24
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
I	014.12.CO.OM	I	обов'язкові дисципліни

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання

<p>Тема 1. Історичний аспект розвитку композиції. Основи теорії композиції.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Композиція як основа мистецтва. - Композиція портрету. - Композиція пейзажу. - Композиція натюрморту. - Композиція тематичної картини. - Композиція одно- та 	лекційне	1,3,8,10	2		згідно з розкладом
--	----------	----------	---	--	--------------------

багатофігурної композиції.					
Тема 2. Поняття терміну «інтерпретація». Загальні принципи та методи інтерпретації. <ul style="list-style-type: none"> - Графічно-аналітичний аналіз декоративної композиції. - Основи побудови різних видів композицій у декоративному мистецтві. - Особливості композиційного художньо-творчого процесу. - Основні компоненти декоративних творів. - Колористичний аналіз декоративного твору. - Ахроматична складова декоративного твору. - Силует, пляма, домінанта, головне і другорядне. - Розбудова цілісності образу. 	лекційне	5,9,10	2		згідно з розкладом
Тема 3. Поняття терміну «асоціація». Принципи асоціативного мислення. <ul style="list-style-type: none"> - Асоціативні шляхи пошуку форми. - Види асоціацій, їх характеристика. - Асоціативні властивості форми, кольору і фактури. - Посилення художнього образу засобами асоціативності. - Мова символів. - Знак. Метафора. Алгоритм. Емблема. 	лекційне	2,6,7,11	2		згідно з розкладом
Тема 4. Асоціативна композиція на музичний (літературний) твір, на визначну подію. <ul style="list-style-type: none"> - Філософська тематика в створенні декоративної композиції. - Методологія творчого малюнку. - Збір матеріалу. - Перегляд каталогів, художніх альбомів, відвідання виставок. 	практичне		4	5б.	протягом двох тижнів
Тема 5. Ескізування. Пошук композиційної форми, фактури, декору.	практичне		4	10б.	протягом двох тижнів
Тема 6. Ескізування. Пошук тонального та колористичного вирішення.	практичне		2	5б.	протягом тижня
Тема 7. Виконання роботи в матеріалі (за вибором студента).	практичне		12	30б.	протягом шести тижнів

Тема 8. Оформлення роботи	практичне	2	5б.	протягом тижня
6. Система оцінювання курсу				
Загальна система оцінювання курсу	<p>Контроль рівня знань студентів щодо засвоєння ними тем з навчальної дисципліни «Теорія і практика композиції в ОМ, ДПМ та Дизайні» в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, модульного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання. Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів), здобутих під час проведення аудиторних занять, виконання самостійної роботи, консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажання підвищити попереднє оцінювання) та активності студента на занятті. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виконання практичних робіт, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо. Максимальний бал за виконання певної практичної роботи та успішного теоретичного захисту – 5 балів:</p> <p>5 б. одержує студент, який старанно підготувався до практичної роботи, виконав усі завдання, чітко та, грамотно описав технологічний процес виконання практичної роботи, вільно володіє матеріалом теми заняття;</p> <p>4 б. одержує студент, який належним чином підготувався до практичної роботи, виконав усі завдання, під час опису технологічного процесу допускає певні неточності;</p> <p>3 б. ставиться студентові, який підготувався до практичної роботи. При виконанні практичних робіт студент виконує роботу за зразком (інструкцією), але з помилками; не може описати технологічний процес виготовлення виробу;</p> <p>2 б. ставиться студентові, який не підготовлений належним чином до виконання</p>			

	практичної роботи, але виконав певні завдання під час практичної роботи; студент знає умовні технологічні прийоми але не вміє їх розрізняти.
Вимоги до письмової роботи	Навчальним планом не передбачена
Семінарські заняття	Навчальним планом не передбачені
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумковий контроль з дисципліни проводиться у формі екзамену. Екзамен виставляється за результатами письмової роботи студента та захисту всіх видів робіт, виконаних впродовж усього семестру, передбачених навчальною програмою. Підсумкова кількість балів з дисципліни визначається як сума балів поточного та модульного контролю, а також самостійної роботи студента.

7. Політика курсу

Політика курсу: Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до <https://docs.google.com/viewer?url=https%3A%2F%2Fpnu.edu.ua%2Fwp-content%2Fuploads%2F2019%2F02%2Fcod>

8. Рекомендована література

Базова

1. Гудак В. Основи композиції – провідна ланка навчально-методичного процесу підготовки митця.-Електронний ресурс- Режим доступу: file:///C:/Users/Home/Downloads/had_2010_3_10.pdf
2. Каленюк О. Метод асоціацій в створенні декоративної композиції.-Електронний ресурс- Режим доступу: file:///C:/Users/Home/Downloads/3264-6894-1-PB.pdf
3. Плазовська Л. Теорія і практика композиції площинного характеру в коментарях художників-педагогів-Електронний ресурс- Режим доступу: file:///C:/Users/Home/Downloads/mtao_2013_4_6%20(1).pdf
4. Паньок Т. Теорія і практика образотворчого мистецтва.-Електронний ресурс- Режим доступу: http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Kaf_obraz_mist/Metod_obraztv_mist_04_18.pdf
5. Паранюшкин Р. Композиция Теория и практика изобразительного искусства.- Електронний ресурс- Режим доступу: file:///C:/Users/Home/Downloads/mtao_2013_4_6%20(1).pdf
6. Сідорова О. Викладання асоціативної композиції в НАУ, як засіб розвитку творчої особистості дизайнера. http://er.nau.edu.ua:8080/bitstream/NAU/31176/1/Sidorova_Evtushenko.pdf

Допоміжна

7. Каленюк О. Метод асоціації в створенні декоративної композиції / О.Каленюк // Вісник Львівського університету. Серія мист-во. 2015. Вип. 16. Ч. 1. С. 241–246
8. КОНЦЕПЦІЯ СУЧАСНОЇ МИСТЕЦЬКОДИЗАЙНЕРСЬКОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ Міжнародна науково-методична конференція 15–16 жовтня 2015 року <https://ksada.org/doc/confer-15-oct-2015.pdf>
9. Кривушенко Б. Сучасний український арт-ринок живопису: специфіка, структура тематичного наповнення. https://nakkkim.edu.ua/images/vidannya/Aktualni_Problemy/AP-40.pdf <https://issuu.com/victoryshe/docs/3-zakone>
10. Основи композиції <https://kompoza.livejournal.com/466.html>
11. Посібник. Основи формальної композиції: для студентів напряму 6.020205 «Образотворче мистецтво» / Укладач О.А. Половна-Васильєва-Електронний ресурс- Режим доступу: http://repository.dnu.dp.ua:1100/upload/9fa57103c48cb387ec75061c5f0cfbe5Polovna-Vasil'yeva-O.A_OSNOVI--FORMAL'NOYI--KOMPOZICIYI.pdf
12. Принципи та засоби композиції-Електронний ресурс-Режим доступу:

http://dn.khnu.km.ua/dn/k_default.aspx?M=k1240&T=02_1&lng=1&st=0

13. Словник мистецьких термінів

<http://lib.iitta.gov.ua/709237/1/%D0%A1%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%85%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B6%D0%BD%D1%96%D0%B9.pdf>

14. Теория и практика создания декоративной композиции-Электронный ресурс- Режим доступа: <https://studizba.com/lectures/11-iskusstvo-i-iskusstvovedenie/380-dekorativno-prikladnoe-tvorchestvo/5189-13-teoriya-i-praktika-sozdaniya.html>

15. Теорії композиції -Електронний ресурс- Режим доступу: <https://helpiks.org/2-120672.html>

16. Яковлева Н. А. Анализ и интерпретация художественного произведения искусства / Н. А. Яковлева, Е. Б. Мозговая, Т. П. Чаговец. – М.: Высшая школа, 2005. – 551 с.

17. Яковлев М. Стилзація та абстрагування – основа моделювання образної виразності / М. Яковлев // Українська академія мистецтва. Дослідницькі та науково-методичні праці. – К., 2011. – Вип. 18. – С.188–197.

18. Яремків М. Композиція: творчі основи зображення. Навчальний посібник. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2005. — 112 с.

Викладачі: Сем'яник О.В., Стефанишин Л.Р.